

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»

**ШОСТА ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

23 квітня 2021 р.

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(№ 11 від 29 квітня 2021 року)

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Долженков О. О. – доктор політичних наук, доцент, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Музиченко Г. В. – доктор політичних наук, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Ростецька С. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, старший викладач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали Шостої Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 23 квітня 2021 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2021. 68 с.

ISBN 978-966-992-541-1

УДК 321(477)(063)

Гайдаєнко П. Л.,
аспірант
Науковий керівник: **Наумкіна С. М.,**
доктор політичних наук, професор
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ХАРИЗМАТИЧНЕ ЛІДЕРСТВО: АКТУАЛЬНІСТЬ ТА СПЕЦИФІКА СУЧАСНОГО ТРАКТУВАННЯ

Проблема лідерства проходить мінорною нотою крізь сучасні українські політичні дослідження. Становлення політичних еліт, організація діяльності політичних партій, механізмів наддержавного впливу, процесу євроінтеграції та багато інших напрямів розглядають окремі аспекти лідерства, але, як самостійне дослідження, у вітчизняній науці тема ще недостатньо розкрита.

Умови сучасної демократизації суспільства диктують зростання важливості наукового управління життям суспільства та значення вивчення проблеми політичного лідерства. Лідерство розглядається в політології як один з механізмів регулювання відносин людей, соціальних груп, інститутів, суспільства в цілому. Його сутність становлять відносини домінування і підпорядкування, впливу і напрямку [4].

У теренах історичної науки можна знайти безліч прикладів тлумачення понять політичного лідерства, але при аналізі робіт Нікколо Макіавеллі – автора теорії лідерства, Ральфа Емерсона, Томаса Карлейла та інших вчених можна відділити загальну думку, що причини лідерства криються у своєрідній соціально-історичній потребі людини в організації своєї діяльності. А харизма лідера стає своєчасним інструментом отримання легітимності та права на втручання у політичне життя суспільства [3].

Концепція харизматичного лідерства була описана Максом Вебером у роботі «Економіка та суспільство». Узагальнюючи, можна описати харизму як:

1) рідкісну якість або вміння спілкуватися, приписуване тим людям, які демонструють виняткову здатність захоплювати за собою натовп;

2) харизма, здобута в результаті самонавчання – це психологічна здатність викликати характерні зміни в поведінці, думках та системах цінностей.

Отже, щоб «пророк» міг стати харизматичним лідером, він повинен володіти навичками переконання і здатністю спонукати людей до виконання якоїсь трансцендентальної місії, використовуючи всі доступні йому методи, мати специфічні риси характеру, поведінки та поглядів, яких у даний період часу потребує спільнота [2].

На думку М. Вебера, якщо харизматичний лідер хоче досягти успіху і зберегти незаперечний авторитет протягом довгого періоду часу, він повинен створити впорядковану соціальну структуру і обслуговуючу її систему негласних законів. Для цього лідер утворює харизматичну групу – ненормовану кількістю організацію, об'єднану поведінковою нормою, функція якої полягає у впровадженні нових ініціатив та контролю за порядком і вирішенням конфліктів.

Специфіка такої групи у тому, що її члени колективно поділяють певну систему переконань (від політичного вектору лідера та групи залежить демократичність влади), мають високий рівень соціальної згуртованості, дотримуються суворо встановлених лідером норм групової поведінки, приписують харизматичні якості лідера групи і самій групі як соціальному інституту [1].

Отже, інститут лідерства існує з початку історії людства, ще у часи племен та первісних суспільств виникала необхідність в чільному керівництві. Політичний харизматичний лідер – це людина, яка керує не тільки політичними процесами, а й здійснює функції з управління суспільством, вона здатна змінювати хід подій і спрямованість політичних процесів. Політичному лідерові необхідно володіти природними психологічними якостями, такими як сила характеру, воля, красномовність, рішучість, тонка інтуїція. Професійні якості лідерів полягають в аналітичних здібностях, в умінні швидко і точно орієнтуватися в обстановці та аргументовано протистояти чужій думці.

Сучасність диктує постійне формування нових тенденцій в розвитку політичного лідерства, тому що національні лідери не можуть ігнорувати глобальні проблеми. Вони повинні розглядати свою внутрішню політику як складову частину загальносвітового, глобального процесу. Крім того, в кожній країні існує своя система підготовки кадрів, з яких виростають лідери. Ця система пов'язана з цілями і характером завдань, що стоять перед політичною системою суспільства, а також з цінностями політичної ідеології.

Література:

1. Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера: Пер. з нім. Київ : Тандем, 2002. 160 с.
2. Нерубаская А. А. Сравнительный анализ некоторых характеристик личности. *Перспективи*. 2015. № 3. С. 89–95.
3. Романовський О. Г., Гура Т. В. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник. Харків, 2017. 28 с.
4. *Journal of Process Management – New Technologies, Internationala.* – Vol. 3, No. 2, 2015, Pp. 30–36.

Гедікова Н. П.,

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політичних наук і права
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

БЕЗПЕКА УКРАЇНИ І ЄВРОПИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Основною небезпекою для України починаючи з 2014 року стало посягання на державний суверенітет і територіальну цілісність з боку Російської Федерації та посилення концентрації її військових сил навколо українських кордонів, а з початку 2021 року системна та наймасштабніша за останні роки ескалація